

Ufajući se tverдно da će izvišena kr. zemaljska vlada s obzirom na gore dokazane zasluge ovu moju poniznu molbu blagohotno uslišati, ostajem sa strahopoštovanjem.

U Zagrebu dne 26toga prosinca 1869
Uzvišene kr. zemaljske vlade

najpokorniji
Josip Lorentz
kr. geometer

Molbi na žalost nisu priloženi navedeni prilozi jer su bili odloženi vjerojatno na drugom mjestu pa tako nemamo potpuni uvid u dokumentaciju podnositelja. Ipak i to je dovoljan uvid u način podnošenja molbe.

Druga je molba kr. nadzornika katastra Ivana Wollmanna od 8. travnja 1870. god.

VISOKI KR. VLADNI ODDIELE ZA POSLOVE UNUTARNJE!

Smierno podpisani stupajući nakon izpunjena 40 godišnjega službovanja prvim danom dojučega mjeseca svibnja u trajni stališ mira, i odabravši si povodom tim glavni grad Zagreb za buduće boravište svoje, usudjuje se visoki vladni oddiel ponizno umoliti, neka bi mu, budući da je privikavo radnji i dielatnosti izvolio blagohotno podieliti dozvolu, da smije, sa siedištem u Zagrebu, izvršivati zvanje zemljomjera u kraljevini Hervatskoj i Slavoniji i to s obzirom na razloge slieedeće:

- a. što je još u podpunoj snagi duševnih i tielesnih svojih silah,
- b. što je dakle u stanju obsežno izkustvo, koje si je u službi katastralnoj kano geometra, triangulator, i poslednje vrieme kano nadzornik I. razreda u Zagrebu pribavio tako u poslovih urbanijalnih, kano i u zemljomierstvu, upotrebiti na korist zemlje, u kojoj se je udomio,
- c. i što nadalje, ovim raznostručne prakse u službi katastralnoj, dokazuje osposobljenje svoje za rečeno zvanje priloženom sviedočbom o naucih sveršenih na politekničkom zavodu u Pragu i
- d. što je napokon pokraj jezika niemačkoga, viešt českomu i hervatskomu a poniešto i magjarskomu jeziku.

U Zagrebu 8. travnja 1870.
Visokogakr. uladnoga oddiela

sluga ponizni
Ivan Wollmann
kralj nadzornik katast.

I ova molba je bez navedenih priloga, no to nimalo ne umanjuje uvid u bit molbe. Molbe su prijepis izvornoga dokumenta pisanog krasopisom u izvornoj jezičnoj verziji toga vremena.

Vjerujem da se iz tih molbi može mnogo vidjeti i spoznati stanje na području geodezije toga doba pa je i dalji komentar nepotreban.

Branko Vujasinović

O POSTANKU GRADSKOG VODOVODA

Prigodom 60. obljetnice Vodovoda grada Zagreba 1938. godine ravnatelj inž. Dragan Kreković dao je gradskim vijećnicima kratki (81 stranica) prikaz razvitka Vodovoda. Citirat ću neke navode iz tog prikaza.

»Dok su ljudi živjeli samo sa svojim porodicama, uzimali su vodu iz kakovog bližeg vrela ili potoka, pa i primitivnog bunara. Kada su se razvila naselja od više porodica, nijesu više dostajali ovakvi uređaji niti onda, kad su takva vrela ili bunari došli pod javnu ili vjersku zaštitu, pa je nastala nužda, da se naseljima i gradovima voda dovodi iz veće ili manje udaljenosti.

U Zemaljskom arhivu ima osnova vodovoda za grad Zagreb iz godine 1774, koju je sastavio **mjernik** Križevačke županije **Ivan Vetter**, a risao **mjernik** županije Zagrebačke **Ivan Stipanović**.

Nakon toga prošlo je gotovo cijelo stoljeće, da za uređenu opskrbu vodom Zagreba nije učinjeno ništa, pa je tek oko godine 1860. ponovno i ozbiljno pokrenuto vodovodno pitanje«.

Ono je riješeno tek prije **118 godina**.

»Upravo 7. VII. 1878, otvorio je tadanji gradonačelnik Dr. Stjepan Andrijević u prisutnosti bana Ivana Mažuranića i ostalih odličnika Vodovod slob. i kr. glavnog grada Zagreba. Trebalo je mnogo borbe i napora, dok su inženjeri **Rupert Molkus gradski geodetski inženjer** i Karl Junker gradjevni savjetnik iz Beča, tehničku zamisao pretvorili u djelo.« ...

Zatim dalje navodi:

»Nakon I. svjetskog rata nastao je nagli razvitak grada Zagreba u svakom pogledu. U tom razvitku nije Vodovod ostao pošteđen od šteta i pogrešaka, koje su na svim područjima gradske uprave i gospodarstva proizašle uslijed toga, jer tempo radova nije mogao držati korak s urbaniziranim napretkom grada. Poradi prijeke potrebne brze akcije na drugim područjima nanešene su Vodovodu znatne **štete**. Tako je npr. dozvoljeno građenje u **zaštitnom području** uz Selsku cestu, iako je Gradsko zastupstvo nekoliko puta drugačije zaključilo, a time se je očividno i kršio »Statut« o **zaštitnom području** iz godine 1912. Lošim je primjerom prednjačila i sama Gradska općina, koja je godine 1921. podigla na Selskoj cesti zgrade s malim stanovima u samom **zaštitnom području**, kao da drugdje nije za njih bilo mjesta. Za tim su se primjerom naravno povelili i privatnici, kojima su se čak **dozvoljavale i parcelacije**. Šteta, koju je time pretrpio Vodovod, znatna je, jer je gotovo prepolovljeno područje u kojem se mogu izgrađivati bunari. Ako se čitaju skupštinski zapisnici kroz godine, vidi se, da je Gradsko zastupstvo zaključivalo nebrojeno puta, da se čisti dobitak Vodovoda ima upotrijebiti za nabavku zemljišta u **zaštitnom području**. Od toga je zemljišta međutim nabavljeno samo nešto, a veći je dio ostavljen privatnicima. Da je bilo protivno, vjerojatno bi **zaštitno područje bilo danas uglavnom sačuvano**.

Uvijek isto.

Za 20 godina iz kišnog oblaka (nimbusa) Sv. Iliji će biti teško pogađati kišnim kapima jedva vidljive pukotine između betona i mramornih ploča tzv. »zelene površine« našega grada. Zar smo svi zaboravili **da je najveća potreba života VODA**.

Izvornik:

Ing. Dragan Kreković: VODOVOD Općine grada Zagreba 1878–1938, Zagreb 1938 (Tehnički muzej, Muzeorama zemljomjerstvo, katastar i gruntovnica).

Božidar Kanajet

* Cisterne za skupljanje kišnice s krovova crkvenih objekata.

* Bila bi to druga zelena potkova u gradu.